

Corfis Ulfeldts Midler og Rigdom;
tilligemed en Beskrivelse over Indretningen af hans
Gaard i Riisenhavn.

Et Tillæg til foregaaende Bidrag,

af

C. Mølbeck.

Ullerede i Ulfeldts Belmagt var man i og udenfor Danmark ikke uvidende om, at han i sin høie Embedsstilling, af Christian IV. benaadet med betydende, skiondt ikke paasaldende store Forleninger, ved sit Egteskab med Kongens Datter, og ved de store Pengesummer til Statsudgifter, der aarliggen, i det mindste middelbart, flød igennem hans Hænder eller stod under hans Overbestyrelse, havde været i Stand til, selv at samle en meget stor Formue. Dette var dog lykkedes ham, i en forholdsvis kort Tid, uden at gøre alt for stor Opsigt. Han havde efterhaanden tilkøbt sig adskillige Herregaarde (Saltøe¹⁾, Bavelse og Vellinge) i Sjælland, samt endeel Strogods, baade her og i Jylland, hvor han ogsaa (1657) sees at have været Eier af Urup.²⁾ Desuden eiede han endnu 1660 to

¹⁾ Dette betydelige Gods, i ældre Tid et kongeligt Slot og Lehn, købte Ulfeldt 1647 af sin Svoger Grev Waldemar Christian. D. Att. III. S. 41. Jvf. D. Mag. IV. 297, hvor dette hedder: «i Frederik III. Tid.»

²⁾ See ovenfor S. 431. Anm. 132.

betydelige adelige Godser tilligemed en By, i Böhmen, hvilken han, efter egen Angivelse, paa den Tid havde besiddet i 18 Aar; altsaa omtrent fra 1642. *) Betydelige Capitaler havde han, især i Alarrene fra 1611 til 1651 udlånt paa Obligation til endeel Adelsmænd i Danmark; og endnu saa Dage før hans Undvigelse fra Kiøbenhavn i Jul. 1651 seer man, at han paa denne Maade har disponeret over 40,000 Rdlr., som han bragte i Sikkerhed ved Udlaan til Rigsraad Hr. Oluf Parsbierg — en af de saa Benner, Ulfeldt havde i Raadet. **)

Man vilde dog vel ikke have fundet Beløbet af disse Capitaler, tilligemed Værdien af hans Godser i Danmark, med Fradrag af hvad han kunde skyldte bort til Andre, alt for paa-faldende eller overordentligt. Men det var, allerede før hans Fald, ikke ubekendt, at han desuden havde sørget for at sikke en stor Deel af sine Midler, ved at betro dem til udenlandske Verelerere og Banker; og deels efter de ubestemte Rygter, som herom vare i Omlob, deels maaskee ogsaa efter sikkrere Kilder, blev det, iblandt meget andet, i Beretningen om Dina's Process, paafagt ham: „at han nu (1651) befindes af sin bedste Formue, som til Tønder Guld sig skal beløbe, og som

*) „Item jeg possederer ubi det Kongerige Bohemen tvende herlige Baronier, samt en Stad dertil hørendes, som kaldes Gratlig, og haver dem havt ubi 18 Aar.“ Ulfeldts ovenfor S. 426, Anm. 127, anførte Forsvarsskrift. I Carl Gustavs, i Stralsund Jul. 1657 udstedte Bestalling for Ulfeldt som Geheimeraad, nævnes han „Herr auf Gratlig und Perschmannig, Erbgesessen auf Salte, Bavelse, Torup (i Skaane) und Urup.“

**) I en Skr. til Hr. D. Parsbierg, til Bernet, under Processen med Dina (18. Apr. 1651) beklager Ulfeldt sig: „at desværre for ham, der findes ingen i Raadet, blandt dem, som nu ere tilstede, og ere i Tallet, som vilde tale et Ord for ham“; og beder Parsbierg at paaskynde sin Reise til Kiøbenhavn, for at han dog kan have een, der vil tale hans Sag i R. Raadet. Parsbierg var ogsaa blandt dem, der corresponderede med Ulfeldt i de første Aar af hans Ophold i Sverige.

han paa saa Mars Tid, siden Kronen var i største Nød og Betryk, har samlet, at have forud sendt en stor Deel til Holland, Danmark og andre Steder. Dette — i det mindste Summernes Storhed — benægter han vel i sit „Gres-Forsvar“, skiondt i Udtryk, der ere noget satte paa Skruer. Men om der ikke var fundet og sequestret Obligationer til Ulfeldt fra Marene 1646—50, udstedte af Handelshuset Albert Baltz, Berns og Leonhard Marcellis i Hamborg, til et Beløb af 26,500 Rdlr. Species: *) saa viste det sig siden alt for vel af de Obligationer paa meget høie Summer, som han efter sin Undvigelse (eller fra Aug. 1651 til Jul. 1655) havde udlånt til Dronning Christina, K. Carl Gustav, Grev Waldemar Christian, den østerrigske General Grev Piccolomini, m. Fl., at Ulfeldt maa have haft store Midler staaende i Udlandet paa den Tid han forlod sit Fædreland, for som en af dets bitterste Avindsmænd at see det igjen 1657. Saaledes erfares, at kort efterat han var kommen til Holland, har han udlånt til sin Svoger Grev Waldemar Christian (efter Obligation dat. Arnheim, d. 28 August 1651) en Sum af 7500 Rdlr. Denne ville vi dog hellere nedensfor henseere blandt hans Tilgodehavende hos indenlandske Herrer, og her først opregne de Summer, som han, uagtet hans faste Eiendommens og Capitalers Sequester i Danmark, kunde udlåne i Sverrige, fra 1652 til 1655; hvorunder kan indbefattes, hvad der samme steds hen var udlånt paa Obligationer til Christine Munk, efterdi ogsaa disse bleve fundne blandt Ulfeldts egne. Bemeldte Capitaler vare:

*) Frederik III. var kommen i Besiddelse af disse Obligationer, der formodentlig have været deponerede hos Nogen her i Landet, og lod den 15. Febr. 1657 (ved Befaling til Drosten i Pinneberg, Jasper v. Derken) lægge Beslag hos ovenmeldte Handelshuus i Hamborg paa denne Ulfeldtske Eiendom.

1) Efter Obligation til Ulfeldt af Rigens Løjtnant i Sverrige, dat. Stockholm den 31. Febr. 1652	10,000 Rdlr.
2) Obligation af Dronning Christina, Stockholm 24. Dec. 1652	60,000 —
3) Obligation af Samme, Stockholm den 12te Jun. 1654	200,000 —
4) Obligation af Carl Gustaf, dat. „Opsloeg“ (Upsala?) den 30. Jul. 1654	30,000 —
5) Obligation af Kong Carl Gustaf, dat. Alten Stettin, 26. Jul. 1655 .	30,435 —
6) Kong Carl Gustaf til Kirstine Munk, ved en paa hans Vegne af „Hoff- stedter“ udstedt Obligation, dat. Voller, den 15. Jul. 1655	20,000 —
7) Kong Carl Gustaf, efter Obligation til Kirstine Munk, dat. Stockholm den 23. Jul. 1655	20,000 —

Summen af de svenske Obligationer 370,435 Rdlr.

Disse bleve i Originalerne forefundne hos Ulfeldt, da han 1660, efter sin Flugt fra Malmø blev arresteret i Kiøbenhavn, og lagte under Beslag da han afførtes til Hammershuus; eller, som det snarere synes af nogle Beretninger, den største Deel af dem opdagedes først paa det Sted, hvor de i Kiøbenhavn vare glemte, tilligemed de danske Gieldsbreve, som jeg strax kommer til at opregne, da Ulfeldt i Dec. 1661 kom tilbage fra Bornholm. Efterat han da var bleven benaadet, og havde faaet Tilladelse til at opholde sig paa Ellensborg i Fyen, befalede Frederik den Tredie Renteskriveren Peder Jensen Andersen, at overlevere ham Skrinet med alle Obligationerne, efter en Fortegnelse over samme, der var optagen og under-

skreven af Grev Ranßau og Statholder Gabel. Efter denne Fortegnelse, som anfører Gældsbrevene uden Orden efter Aar eller Udstedere (formodentlig saaledes som de ere fundne liggende i Skrinet) har jeg uddraget følgende i Chronologisk Orden, (dog uden i Almindelighed at anføre Maanedsdagen eller Stedet) med Udlabelse af de allerede ovenfor opregnede svenske:

1636. Ebbe Ulfeldt: 500 Rbdr.
1639. Otto Sperling: 1000 Rbdr. En anden Obligation af Hans Eindenow, transporteret paa Dr. Otto Sperling: 1000 Rbdr. — 3 Alt: 2000 Rbdr.
1640. Ebbe Ulfeldt: 1000 Rbdr.
1641. Ebbe Ulfeldt: 5000 Rbdr.
1642. (Frederiksborg 26. Jan.) Enkedronning Maria Eleonora af Sverrige: 1000 Rbdr. Christian Bielke (overtaget af hans Fader): 2000 Rbdr. Dne Bielke (overtaget af Faberen): 2000 Rbdr. Axel Arnfeldt: 4000 Rbdr. — 3 Alt: 9000 Rbdr.
1643. Jens Bielke: 1500 Rbdr. Fru Marie Ulfeldt: 1300 Rbdr. — 3 Alt: 2800 Rbdr.
1644. Jens Bielke: 500 Rbdr. Hans Eindenow: 3368 Rbdr. Ebbe Ulfeldt: 700 Rbdr. — 3 Alt: 4568 Rbdr.
1645. Axel Urup: 3500 Rbdr. Landsdommer Jørgen Seefeldt: 500 Rbdr. Jørgen Kruse: 1200 Rbdr. Erik Luigow: 500 Rbdr. Axel Arnfeldt: 1500 Rbdr. Fru Kirsten Munk (Boller 19. Jul.): 6000 Rbdr. — 3 Alt: 13,700 Rbdr.
1646. Landsdommer Jørgen Seefeldt: 1200 Rbdr. Dne Bielke: 10,000 Rbdr. Henrik Bielke: 4000 Rbdr. Ingeborg Ulfstand: 2000 Rbdr. Ebbe Ulfeldt: 720 Rbdr. — 3 Alt: 17,920 Rbdr.
1647. Ebbe Gyldenstjerne: (Paris, d. 24. April) 146½ Rbdr. Hans Friis; (Paris, d. 10. og 22. Mai) 1000 Rbdr. Fru Kirsten Edgow: 590 Rbdr. — 3 Alt: 2436½ Rbdr.
1648. (Kjøbenhavn, d. 14. April) Christine Munk: 10,000 Rbdr.
1650. Christine Munk: (Boller, d. 16. Mai) 4000 Rbdr. Kjøbenhavns Stad: (Kbh. d. 11. Febr.) 2600 Rbdr. Frederik Parsberg: 450 Rbdr. Peder Redg: 1000 Rbdr. Tøge Sandberg: 1600 Rbdr. — 3 Alt: 9650 Rbdr.
1651. Oluf Daa: (efter to Obligationer, begge af 11. Febr.) 10,000 Rbdr. Frederik Parsberg: (d. 11. Febr.) 1000 Rbdr. Oluf Parsberg: (d. 5. Jul.) 40,000 Rbdr. Grev Waldemar Christian: (Arnheim ¼ Aug.) 7500 Rbdr. — 3 Alt: 58,500 Rbdr.

1652. Hans Friis: (Stralsund, 16. Mart.) 2000 Rdlr. Piccolomini („Niehgerdt“ ult. Mai) 20,000 Rdlr. — I Alt: 22,000 Rdlr.
 1655. Dr. Otto Sperling: (Hamb. 29. Aug.) 1260 Rdlr.
 1656. Hans Lindenow: (med Transporter til Mølegaard Gyldenstjerne og til Chr. Friis) 3137 Rdlr.
 1657. Fru Kirstine Munk: (Boller 18. Sept.) 8000 Rdlr.
 1658. Christen Steel, Jørgensøn: (Odense, 2. Mart.) 3000 Rdlr.
 Otto Krag: (Odense, 3. Mart.) 1000 Rdlr. Brostrup Giedde: (Malmø, 1. Mai) 1000 Rdlr. Jochum Bøch: (Malmø, 14 Jul.) 300 Rdlr. — I Alt: 5300 Rdlr.

Desuden udtæretede Giebbsbreve: Af Alexander Thregaard, paa 300 Rdlr. Et Skæbelsbrev af Ebbe Ulfeldt paa 1000 Rdlr. Fru Elisabeth Ulfeldt, efter 3 Beviser: 1000 Rdlr. Tilsammen 2300 Rdlr.

Hele Summen paa de sidstnævnte Obligationer udgjør 180,571½ Rdlr.

Med Fradrag af Grev Waldemars og Piccolominis Obligationer, udgjorde saaledes Ulfeldts Tilgodehavende hos Debitorer i Danmark 153,071½ —

Summen af hans hele Formue i Obligationer 551,006½ —

De Adelsmænd, som Ulfeldt saaledes i forskellige Perioder havde laant Penge, vare for det meste af hans Slægt og Svogerstab; men man finder blandt hans Debitorer ogsaa enkelte (f. Ex. Jørgen Seefeldt, Otto Kragh og Christen Steel), med hvilke han efter hans Fald og Undvigelse 1651 har staaet i et meer eller mindre fiendtligt Forhold, hvilket her ikke er Sted til nærmere at oplyse. Vi gaae derimod over til at undersøge, hvort Ulfeldts Midler og Rigdomme, foruden Godser og ublaante Capitaler, have bestaaet; og da komme vi til det overraskende Resultat, at den Skat i Guld, Sølv, rede Penge og Klenodier, som det Ulfeldtske Ægtepar har opdyngt og glemmt paa, indtil de, efter Catastrophen som Dinas Proces medførte, forlode Riget, maa have udgjort en saa stor Sum

Comtrent lge med de ublaante Capitaler), at den knap vilde findes trolig, dersom den ikke ved Documenter af authentisk Bestaaffenhed lod sig bevise. Der gives nemlig to forskjellige, ved Grevinde Ulfeldt selv opfattede Fortegnelser paa deres Giendoms af den ovenfor angivne Art, ligesom ogsaa paa deres Godser og andre Midler; af hvilke den tidligste (som jeg vil betegne med A) er dateret den 7de og 12te Jul. 1660, og saaledes skrevet kort før Ulfeldt og hans Frue flygtede fra Malmø over til Kiøbenhavn; den anden, udførligere (som kan betegnes B) er udateret; men, som man seer, skrevet efter Ulfeldts Forladelse af Fængselet paa Hammershuus. Den sidstnævnte, (hvoraf jeg kiender 3 ligelydende Afskrifter; den ældste uden Lov fra Begyndelsen af det 18de Aarhundrede) indeholder, i fire Afdelinger, en meget nøagtig forfattet Optegnelse 1) over Smykker, Juveler, Perler og andre Klenodier; 2) over det „giorte“ eller forarbejdede, samt over det myntede Guld; 3) over „Karteter“, Kongsfager, uindsattede Edelstene, skaarne Stene, m. m.; 4) over kostbare Klæder, Sengeomhæng, m. m. Ved Guldet og Sølvet er ved enhver Giendoms Vægt og Værdi, og ved de øvrige Værdien nøagtigen angivet. Til sidst følger en Optælling af Summerne paa de forskjellige Afdelinger, tilligemed en Optegnelse og Vurdering paa endel af Ulfeldts faste Giendomme.

Uf denne Optegnelse (som fortjener andensteds fuldstændigen at meddeles) vil jeg her til Prøve anføre enkelte Giendomsstande af enhver Afdeling:

I. „En Contrafei-Bøsse, med et stort Stykke Saphir, Paaren en relief paa den ene Side; paa den anden Christi Daab ubi en Torchoß med Diamanter omkring“: 1600 Rdlr. — Kongens Gal. Contrafei med Diamanter: 500 Rdlr. — Prindsen af Danmarks Contrafei med Diamanter: 100 Rdlr. — „Et Par Dregehæng, hver med 4 Rosen, og en Hæng-Rose, meget vel gjort à jour“: 1500 Rdlr. — En Guldbog, meget vel breven: 400 Rdlr. — Et Seierværk med Diamanter: 200 Rdlr. —

„Et Baaud af trinde Onicher (Onyxer) hver skaaren med 4 Anfigter, for Curieuse inestimable:“ 1000 Rdlr. — To Krmbaand med smaa borede Rubiner og Perler, 6 Gange om hver Haand: 800 Rdlr. — „Et Baaud med otte Kgats Hoveeder, ganske trinde, med Gulb garneret, og en stor Perle imellem hver, med en Balsombøse neden udi, med 9 skaarne Hoveeder, besatte med Diamanter:“ 1200 Rdlr. — 12,140 større og mindre Perler, vurderede til 1 Rdlr., 4 Mk., 2 Mk. og 12 St. Stykket, o. s. v. Summen paa Værdien af de Juveler, som fandtes i et „Striin med forgyldt Beslag“, udgjør 28,988 Rdlr. 1 Mk. 12 St.; ligeledes angives Værdien paa det, som var „udi det beslagne Striin, General Major Fuchs paa Bornholm tog fra mig“, hvilket her ogsaa er specificeret, til 22,285 Rdlr., hvoriblandt 1900 Ducater, og flere Guldmynter.

II. Forarbejdet Gulb, „udi 8 underforskellige Pakker.“ Deriblandt f. Ex. „Et Guldbækken, dreven omkring Randen, Værdien efter Vægten 436 Løb, i Penge 3052 Rdlr.“ — En Gulb-Pocal, 236½ Løb: 1654 Rdlr. — „En stor dyb Staal, foruden Laag, med to Hanker, meget vel dreven og emaillet,“ 241 Løb: 1701 Rdlr. — „En stor Gulbskaal med Laag, hvor mit Waaben stod paa, gjort i Bobbeler (?), og var paa 202 Løb: 1414 Rdlr. — „Sex Guldsabe, flette, med mit Waaben paa, hvert vog 64 Løb, er 384 Løb: 2688 Rdlr. — „Sex Tullerkener, som mit Waaben og var gravet paa, hver 32 Løb, er 192 Løb: 1344 Rdlr. — En stor Guldkande, stod paa 4 emaillede Leoparder, 125 Løb: 875 Rdlr. — Tre Potte-Bægere, foruden Laag, hvert af dem 85 Løb, er 160 Løb: 1190 Rdlr. — „Et stort Gulbstrin med Laag, og en emaillet Cupido paa Laaget, med Fru Mober's Waaben paa, 134 Løb: 938 Rdlr. — „Et Pot-Bæger med fladt Laag, med Mormober's Sal. Waaben paa“, 102 Løb: 714 Rdlr. — „6 smaa Bægere med Hannibal Sesteds Waaben paa, 60 Løb, er 420 Rdlr. — En Guldkande med Jacob Ulfeldts Sal. Navn og Waaben, vel emaillet, 45 Løb: 315 Rdlr. — En Staal med Hr. Hans Lindenow's Waaben: 35 Løb. — En Staal med Hr. Axel Arnfeldts Navn og Waaben: 20 Løb. — En stor Gulbpotte med 3 Granat-Øbler paa Laaget, og mit Waaben emaillet: 147 Løb. „Et Par Kysfager, meget vel dreven udi to Engle, som holdt mit Waaben i den ene Haand; begge vog 250 Løb.“ Et stort Gulbbillede, der kunde give Vand af en Kande i Haanden: 104 Løb. — „En stor Staal derunder, som en Musket-Skal:“ 236 Løb. — To Bægere med Pelicaner paa Laaget og Mober's Sal. Navn og Waaben paa hver: 115 Løb. — „En Guldkæde gjort Ring i Ring, som min Herre fik i Holland, da han der var Ambassadeur:“ 383 Løb: 2601 Rdlr. — En Kiæde med trinde Løb paa: 216 Løb: 1512 Rdlr. — En Kiæde udi dobbelte Løb, 250 Løb: 1750 Rdlr. — „Kot en Guldkæde, min Herre fik af de Hollændere i den sidste Ambassade:

285 Løb: 2005 Rdlr. — Tre Guldbælter, hvoraf eet paa 96 Løb; 4 Armsbaand, 8 mindre Guldkjæder, o. s. v. — Endelig 4 Guldbarrer eller Stænger („Tene“) tilfammen 536 Løb; m. m. — Guldbets Vægt tilfammen angives til 193 Pund 1 Løb; og Værdien, naar hvert Løb kun regnes til 7 Rdlr., „da dog det meste var Ducat-Guld“, til 43,239 Rdlr.

Besuden anføres særskilt, i et vel bestaaet Skrin: „Et Guld-Skrin, et Quarkeer langt, $\frac{1}{2}$ Quarkeer bredt, med mit og min Herres Navn paa, emaillet“: 150 Løb; deri 122 Guld-Medailler, som veiede 164 Løb. Et Sølv-Skrin, og to Punge med spanske Guldmynter og Portugalsener, til en Værdi af 3274 Rdlr. — 6 Punge af Flaesl, „lugtendes Læder“, og Silke, i et bestaaet Skrin, overtrukket med Ryslæder; deri Portugalsener og Rosenobler til en Værdi af 7000 Rdlr. — 35 Skrime og „et Træ-Foder“ fandtes i forskellige Punge og Kæsker dobbelte og enkelte Ducater (deriblandt danske, staaende i Aarene 1636, 1637, 1647 og 48), og i „et Flaesfoder af 12 Flaeser, i Steden af hver Flaes 250 Ducater, i Alt: 3000 Ducater; desuden 250 danske Rosenobler, Kroningsmynter, franske Pistoler, m. m. Alt til en Værdi af 39,690 Rdlr. — Hele den angivne Værdi af det myntede Guld udgjør 51,912 Rdlr. Summen for Juveler, forarbejdet og myntet Guld, tilfammen 146,424 —

III. „Mariteter, i 19 underforskellige Pakker:“ 242 Artilleri, foruden uindfattede Edelstene og nogle faa Manuskripter med Tegninger. Blandt disse var: „En træfflig Kion Bog, skreven paa Pergament, med 16 Stykker og Miniature ubi af de træffligste Mestere i Italien for 500 Aar siden“; vurderet for 2000 Rdlr. Blandt de øvrige Sager tillædes Mængden ikke godt at anføre noget, der var tilstrækkeligt til at give en Forestilling om det Hele. Samlingen bestaaer for en stor Deel af ædle Stene, med ubstaaet Arbejde, Bøgere besatte med skaarne Stene, Chryskalkar, med og uden Guldbeslag; Slaaler og Bøgere af Granat, Jaspis, Onyx, Calcidon, Agat og andre Stene; Coraller og Arbejder af Corall, „skaarne Hoveder, med Guld garneret“ (af Hyacinth, Granat, Opal, Amethyst og Agat) en stor Mængde løse Edelstene, og Rav-Arbejder. Blandt disse Klenodier ere flere Stykker, hoit vurderede og mærkelige ved deres Gienstand og Kostbarhed, hvoraf f. Ex. kan anføres: „Et stort Guldbæger, ganske besat med skaarne Agats Hoveder“: 5000 Rdlr.; et Guldskrin med Demanter, Rubiner, Saphirer og andre Edelstent tæt besat, og meget konstig arbejdet: 4000 Rdlr.; „en St. Jørgen, skaaren af et stort Stykke Coral, meget konstig“: 700 Rdlr.; de 12 Apostler af Coral: 720 Rdlr.; Christian IV.'s Contrafæi, meget vel skaaret i en stor Jaspis: 140 Rdlr. o. s. v.

I øvrigt synes Vurderingen af den sidstnævnte Classes Gienstande at være temmelig høi, og beløber sig i Alt til 59,092 $\frac{1}{2}$ Rdlr.

IV. Omhæng, Tapeter og Klædningsstykker, „ubi 8 Bylter, indsyede i Damaskes Duge“, om hvis Vurdering det samme maaskee kan siges. Deriblandt f. Ex. „et rødt Fløiels Omhæng om en stor Seng med Tæppe til Sengen af samme Løi, og Himling om et Bord med Rugsstykke“: 4000 Rdlr. Et blaat Fløiels Omhæng til en stor Seng, m. m.: 1000 Rdlr. Et tyrkisk Tapet med Gulb: 500 Rdlr. 6 Underflørter af gyldent Løi: 500 Rdlr. Tre Klædninger af sort Silketøi: 500 Rdlr. „Mine gamle Brudeklæder“: 600 Rdlr. „Ubi Rigebalere i 2 Dtinger“: 5600 Rdlr. m. m.

Den hele Vurderingssum paa Juveler, forarbejdet Gulb, Kariteter, Penge, Sølv og Mobilier, beløber sig til 219,894 Rdlr. — Tilfødt er anført af Jordegods, som blev taget, følgende: Salts Slot, taret for 86,000 Rdlr. Sellinge: 48,000 Rdlr. Bavelssø: 42,000 Rdlr. Strøgods i Sjælland: 8000 Rdlr. Ternen og Sørum i Norge: 12,000 Rdlr. Strøgods i Jylland: 20,500 Rdlr. „En Kjøbstedgaard i Kiøbenhavn, som havde kostet os over 20,000 Rdlr.“ En Obligation, Hs. Kgl. Majestæt var os skyldig, paa 72,000 Rdlr. Jordegodsset, med Obligationen, foruden Lehnsgodsset, udgjør 308,500 Rdlr. Den hele Sum: 530,304 Rdlr. Af Lehnsgods anføres kun Hirschholm til en aarlig Indtægt af 3000 Rdlr. og Munkeliv i Norge, af aarlig Indkomst . . . 2000 Rdlr.

Lægges den ovenanførte Totalsum til Formuen i Obligationer (ovenf. S. 464) og til de hamborgske Obligationers Beløb 26,500 Rdlr. Species, da faae vi en Hovedsum af 1,107,900 Rdlr. (foruden de i Skrinet paa Bornholm fundne Obligationer), som den Ulfeldtske Formue i forskellige samtidige Documenter angives engang at have beløbet sig til. Her kan altsaa gøres et Afslag for overdrevne Vurderinger og Angivelser af over 100,000 Rdlr., uberegnet Værdien af de böhmiske Godser m. m., naar vi med en rund Sum ville anslaae den Ulfeldtske Formue til en Million Rdlr.

Man seer tydeligt nok, at dette Actstykke (B.) er en efter Ulfeldts og hans Gemalindes Efterskædselse af

Fængslet paa Hammershuus, enten under deres Ophold i Kjøbenhavn førend Afreisen til Tjen, eller under Opholdet paa Ellensborg, af Grevinden opsat Fortegnelse over deres kostbareste Eiendom, som de havde bortført af deres Hiem, inden de i Jul. 1651 forlod det. Vil man underkaste dette Document en nøiere kritisk Undersøgelse, da giver det vel Anledning til adskillige Bemærkninger og betænkkelige Tvivl: om Fortegnelsen i hele sit Detail kan anses for paalidelig; men derved svækkes dog ikke Vissheden om, at en meget stor Skat af Kostbarheder og rene Penge har været sammendynget af Ulfeldt, tilligemed hans øvrige Rigdom. Angivelsen af de enkelte Gienstande efter Vægt, Beskaffenhed og Værdi er for nøiagtig, til at her ved det Hele kunde tænkes paa forsætlig Opdigtelse og Overdrivelse — om denne endog maaskee har fundet Sted i visse Gienstandes Quantitet og Vurdering. I hvilken Hensigt og paa hvad Maade Fortegnelsen B. i øvrigt er skreven, lader sig ikke bestemt sige, da Titel eller Overskrift, saavel som Datum fattes; og Originalen hidtil ikke er kommen for Lyset. Saa meget er klart, at den umueligen, om den skal holdes for paalidelig, kan være gjort blot efter Hufommelsen, saaledes som Tilfældet er med en tredje særskilt Fortegnelse, der har til Overskrift: „Findes ubi det Skrin som Gen. Major Ad. Fuchs den 1. Aug. 1660 til sig tog, efterfølgende Juveler.“ I denne sidste (som jeg vil kalde C.), opregnes, foruden Juveler, ogsaa endeel myntet Guld og Obligationer til Beløb 16,350 Rdlr.; og der hedder det bl. a.: „Jeg mindes ikke rettere, end Otte Kraghs der ogsaa findes paa 1000 Rdlr.“ Sammenligner man den med Fortegnelsen i B. paa det, der (som ovenfor er anført) angives at have været i „det beslagne Skrin“, som Gen. Maj. Fuchs tog fra Grevinden: da finder man adskillige Juveler og Klenodier, som gienkendes i begge Fortegnelser; men meget ogsaa i den sidst omtalte (B.), der ikke findes

paa den særskilte Angivelse (C). Heller ikke stemme Summerne paa de Ducater og andre Guldmynter, som paa begge Steder angives at have været i Skrinet, overeens (s. ovenf. S. 466); og den Værdi-Angivelse, som findes i B. (22,285 Rdlr.) synes at være overdreven. Fortegnelsen C. er ikke Grevinde Ulfeldts egen Original, men dog en samtidig Gienpart, som uden Tvivl har været benyttet under Tilbageleveringen af Skrinet, da der ved hver Gienstand i Fortegnelsen er sat enten et + eller NB. — det sidste vist nok ved de Ting, som ikke bleve fundne i Skrinet, da det blev undersøgt eller tilbagegivet; og her kan bemærkes, at det sidste Tegn findes ved samtlige rede Penge i forskellige Penge, til Beløb af 1528 Ducater og 184 Rdlr. At disse have manglet ved Afleveringen, kan bestrækes og forklæres, i Fald man kan sætte Lid til en kort, utrykt Memorial angaaende Greve G. Ulfeldt og hans Grevinde, og deres Tilstands Bestaand i Marts 1662, som eksisterer i flere Afskrifter.⁶⁾ Det er i øvrigt bekendt, at Vorttagelsen af dette Skrin ved Gen. Maj. Fuchs, og Angivelsen af dets Indhold og Værdi, var en af de meget alvorlige Stridspunkter imellem Grevinden og den brutale Commandant.

Endnu maa jeg tilføje noget om den ovenomtalte tidligere og daterede Optegnelse (A.), som har til Overskrift: „Fortegnelse paa mit Løf.“ Den deler sig i 6 Afdelinger, og ved hver af disse er med Chifferskrift angivet, hos hvilke Personer de mangfoldige Skriner, Fodere, Kuffer, Poser m. m., som her opregnes (i Alt 61 Nummere), have været hensatte i Forva-

⁶⁾ Det hedder her, at Kongen „for 3 Dage siden“ (Beretningen er dat. 29. Mart. 1662) lod Ulfeldt tilstille de Obligationer og Breve i et Skrin, som Gen. Maj. Fuchs havde taget fra ham; „men de 1500 Ducater, og en anseelig Deel Juveler, som skal have været i samme Skrin, ere her endeel til Gen. Maj. Fuchs, og endeel til Andre, bleve uddeelte.“

ring. ⁷⁾ Hvad der i samme Indeholdtes, findes ved endeel kun med et Par Ord angivet, ved Andre slet ikke. Kun over Solvolet gives (i 29 Artikler) en detailleret Fortegnelse. Sammenlignes A. med Fortegnelsen B., da vil man kunne udfinde adskillige af de her forekommende Skrive og Giemmer, som ogsaa nævnes i Fortegnelsen A.; og saaledes maatte dette Document, naar det betragtes som paalideligt, overhovedet tiene til paa en vis Maade at oplyse og bestyrke det andet; uden at vi dog ved noget af dem kunne komme til Kundskab om, hvad Skiebne alle disse Kostbarheder have havt, eller hvad Vel de have taget. At Ulfeldt endnu 1660, efterat have levet 9 Aar med sin hele Familie, paa en hoi Fod, i Udlandet, og efterat have sat henved 4 Tønder Guld til paa Udlaan i Sverrige, har besiddet den hele kostbare Skat, som Fortegnelsen B. registrerer, og som maa antages at have været giemt i de Skrive, Fodere, m. m. som A. opregner: grændser næsten til det utrolige. At denne Skat skulde være efterladt i Kjøbenhavn, og der have staaet urørt i 9 Aar, endog under Beleiringen: er utænkeligt. De tre Personer, der nævnes i A. (under 7de og 12te Jul. 1660) som de, der havde Skatten i Bevaring, maac derfor rimeligst antages at have boet i Malmø eller andensteds i Skaane. Saaledes bliver der i denne og flere Henseender adskillige uopløste Gaader tilbage, ved hvis Undersøgelse jeg denne Gang ikke tør opholde mig.

Jeg kan derimod ikke undlade, som Bidrag til at karakterisere Gorfis Ulfeldts huuslige Indretning og Levemaade i Kjøbenhavn, at meddele følgende Uddrag af et originalt Act-

⁷⁾ Ved den anden Afdeling staar: Ded som er sat hos Birrette, d. 12. Jul. 1660; og ved Enden af Fortegnelsen: d. 7. Jul. 1660. (Chifferkristen er nemlig opløst i den Afkrift, jeg har. Ved Birrette menes et i Ulfeldts Historie vel bekendt Fruentimmer, Birthe Reinhold Hansens, til hvem Grevinde Ulfeldt havde megen Fortrolighed. (Jof. S. 386 Anm. 78.)

stykke, hvoraf vi ere i Stand til at danne os en temmelig nøjagtig Forestilling om Ulfeldts Gaard i Kiøbenhavn, hvilken han havde udvidet ved en heel ny Bygning ud til Skindergaden, saaledes at den, efter Udvidelsen, maa have strakt sig fra denne Gade indtil Løvstrædet, da den sædvanligen benævnes „Rigshofmesterens Gaard ved Løvstrædet.“ Det er imidlertid ikke usandsynligt, at denne Gade tilforn har strakt sig længere ud paa det nærværende Torvs Grund, og at Forandringer her ere foregaaede da begge Ulfeldts Gaarde 1663 bleve demolerede, og tilligemed Haven udlagte til den nærværende Plads.

Den 16de Aug. 1653 udgik kongelig Befaling til Sten Hondorff og Niels Kruse, at begive sig til Hr. Corfis Ulfeldts Gaard i Kiøbenhavn, og der „Kammerser, Kister og Skræne, som under Eufkelse findes, at aabne, og rigtig stykkevis registrere hvis Løse, Breve og andet, som der findes.“ m. m. I det originale Document over denne Registreringsforretning (dateret 17. Aug. 1653) opregnes og beskrives følgende Værelser, Kamre og Huusrum i den Ulfeldtske Gaard:

1. „Frøerstuen, som er med forgyldt Læder ombraget.“ — Blandt det opregnede Bohave forekommer bl. a.: To Skabe (maaſkee i Bæggen), det ene „næst Pigernes Kammerdør.“ Et stort Positiv. Atten vævede Stole og 3 Læderstole. En Lotterbænk med Hoveddyne. Over det ene Bord en Damastes Himling. Et malet Skiermsbræt, som kan folbes sammen. Paa Bordet: En gammel dansk Wiſebog. En gammel Bog de Secretis Anatomie. En tydſk Hiſtoriebog in folio. Paa et andet Bord: En gammel Wiſebog. I Carnappet: to smaa Borde. Tre smaa Tavler (Malerier). „En Kobber-Plade til at lege Munte paa.“
2. „Hr. Corfis Ulfeldts eget Kammer, ved Senge-Kammerſet, som er draget med forgyldt Læder.“ Fire flamske Stole og en Læderſtol. Paa Bordet: et Brevſkab, hvorudi findes ingen Breve.“ Under Bordet: 6 ſkrøne Regnskabsbøger. To Jernhæker, og en Jernkøvl. I et Bogſkab under Vinduet fandtes bl. a. „Et forſeglet Papir med denne Opſkrift ſom følger: Køglen til det

- Skriin, som Nøglerne ligger ubi til Lødbkisten ubi Sundet.* — I det andet Bogskab fandtes bl. a. 7 „Missiver“ fra K. Christian IV. og et Brev fra Frederik III. Doct. Blüche anlangende m. m.
3. Sengkammeret. Heri bl. a. En forgyldt Træfeng. 12 Stole med broget Fløiel omkring bragne. 2 „flamske“ Stole. En Stol med broget „Thrip“ overdraget. En stor Stol, forgyldt med rødt Klæde. En „Himling“ af hvid Læst. Et „Kurve=Skierm=bræt.“ Paa Bænken stod 4 aabne, jernbeslagne Skriin m. m.
 4. „Det Kammers imellem Seng-Kammeret og Galleriet“ (formodentlig Grevindens Cabinet eller Boudoir). Deri: Et stort sort Ibenholts Tresur. Et lidet lakeret og forgyldt Bord, hvorpaa en rød og en hvid Wæde med adskillige Esfentser i. Et Foder til et Crucifix, inden ubi draget med hvidt, „forgyldt“ Atlass. En Porcelains Skaal med Frugter af Bor i. „Et lidet sort Bord med en Wunte paa.“ — „ubi en Otting findes et Marien=Billede af Messing med to smaa Messing=Hjseplader.“ o. s. v.
 5. Galleriet. Her bl. a. To nye brune „Udtræk=Skiver“ (maaflæe Epseborde, med Udtræk). 12 Stole. „En stor Alabaster-Statua.“*)
 6. Hr. Corfig Ulfeldts Kammer ud til Skindergaden. 2 store Globi, og en liben. 8 Stole med broget, uldent Thrip. Et stort Bord ved vinduet, hvorpaa et Alabaster Blæhorn; tre store Bøger med reent Papir; „en blaa Fane med Jffebelle Kors“; m. m. To aabne Bogkabe; i det ene adskillige gamle Bøger og Breve „som intet duer.“ 3 Skorstenen: To store Billeder af Bor med et broget Flor over. „En Kiep med et Vindrør ubi, overdraget med Læder.“ m. m.
 7. Rustkammeret. Her fandtes intet af Betydning; bl. a. to lange Bøsser; to Par Pistoler; to „Standarter“; to smaa Lønder med noget Krud ubi; m. m.
 8. Det lange Loft over Galleriet, hvor der fandtes: Hestetøi til 6 Heste med forgyldt Beslag, og en sort Fløiels Sabel.
 9. Kammeret over Pakhuset: Et Bord af sort og bruunt Ibenholt. Et „Cantor“ af sort Ibenholt med tvende Morianer, og en sort Ibenholts Fod dertil. 4 vævede Stole med Fryndser om. 7 malede Tavler og 3 Contrafeier. En stor Hob Kammer med ingen Stykker ubi. (Saadanne tomme Kammer fandtes i flere Værelser.)

*) Under 6. Jun. 1662 gav Frederik III. Tillæbelse til at Ulfeldt maatte bortføre „et Alabaster=Billede, og andet Bøsser, af sin Gaard i Løvstrædet.“ Det synes heraf, at endnu 9 Aar efter Registreringen har Intet været borttaget af Gaarden som confiskeret Gods.

10. „Kammeret, som den Messing Skorsteen er ubi.“
Deri: To brune Skiver med Udtraf. 6 flamske Stole med Fryndser.
11. Ammestuen: En Kaffelovn af Jern. Et hvidt Hjørrebord. En stor „udgraven“ Kiste, næst ved Døren, hvori en Mængde Stykker af alle slags Løi, Børnekæder, m. m. Heriblandt: „Et lidet blaat Damastets Tæppe, hvorpaa med Guld er trykket Danmarks Baa-ben.“ — En anden hvid udgraven Kiste; en sort, beslagen Kiste, foret med blaat Klæde; o. s. v.
12. Børne-Kammeret. En gammel lukket Seng. En Bugge. Et Contrafei over Skorstenen. m. m.
13. Forstuen udenfor Ammestuen. „To Træ Vandsprøiter.“ m. m.
14. Forstuen udenfor Somfruernes *) Kammer.
15. Somfruernes Kammer. Et gammelt sort Ibenholts Cantor. To smaa Træ-Skabe, som hængte paa Væggen. To grønne Bænke. En Jern Kaffelovn. m. m.
16. Somfruernes Sengelammers. Et sort Speil. To grønne Bænke. m. m.
17. Pigerne's Kammer. En Jern Kaffelovn. „Tre smaa Skabe, som berettes at være Pigerne's.“
18. Skolen. En Kaffelovn. 4 flamske Stole. To Kæderstole. En Giale-Seng. „Et Brevskab, som skal være Kiøld Friises.“ **) En Kistebank. Et Bogskab, med endeel Glasstrucker i. 9 smaa Tavler omkring paa Hylberne. m. m.
19. 20. Det første og andet Kammer indenfor Skolen.
21. Det Kammer oven over Kiøld Friises.
22. Et lidet Kammer indenfor dette. (Her fandtes bl. a. endeel Kister „med adskilligt Confect og indsyttet Løi ubi, som dog er fordervet.“
23. Kammeret over Kielberen. (4 store udgravede Kister.)
24. Det store Kiøkken. (Intet Kiøkkentøi fandtes.)
25. Borgestuen, med et lidet Kammer derhos. (I Borgestuen en stor Jern Kaffelovn.)
26. Den blaa Stue. Et Skab med en Mængde Glas i. Et lidet sort Skab forgyldt. Et Bord, hvorpaa fandtes: En Haveskinds Kiortel; en sort Kappe; en Kæder Trøise; et Par Buxer; en Ka-buus; m. m. Adskillige Skabe i Muren, med Glas i. m. m.

*) Ved Somfruene menes uden Tvivl Ulfeldts Døttre.

**) Ulfeldts bekendte Skriver eller Secretair.

27. Et Kammer indenfor den blaa Stue. Deri: Et libet Steenbord. 2 Skabe, fulde af Glas. Et heelt Service af Glas. En stor hvid Kiste, med alle slags Kar af Serpentin. En Jern Garnvinde; et forgyldt Skrin, m. m.
28. Dyne-Kammeret. Af Fortegnelsen over det her Fundne, sees at ogsaa dette Kammer bedste Indhold maa have været borttaget. Blandt det Levede forekommer: „To hvide Buldauis Bænkedyner.“ En brun Læstes Madras. „Et stort tyrkisk Tæppe“, gemt i en hvid Kiste. 3 sorte Fløiels Vognhynder med Guldsnore. „2 røde Klædehætter at hænge over Pappegøse-Bure.“ Under Fialene, som Sengedynerne ligge paa, adskilligt forgyldt Jernfang, m. m.
29. Det lille Kammer ved Fædebuurstuen. En Jern Kaffelovn. „Ane Sal. Poulsens Seng.“ Pigernes Slagbank. m. m.
30. „Fædebuurstuen, som (hvor) Qvinden holder Huus.“ Her: 7 Linsfade; 12 Lintallerkener; en Lin Postei-Pande, m. fl. Kjøkkenredskaber; hvoraf sees, at den omtalte Qvinde her formodentlig en Tid har holdt Huus for Gaardens Tjenestefolk.
31. Det nye Fædebuur.
32. Drengenes (Tjenernes) Kammer. (Engammel Simphonie, m. m.)
33. Det andet Drengenes Kammer. (En Jern Kaffelovn.)
34. Skrædderens Stue. (En Jern Kaffelovn.)
35. Klæde-Kammeret. („En Cypress-Kiste.“ En anden sort jernbeslagen Kiste.) Paa Loftet over dette Kammer: en brun Ibenholts Seng, som er forgyldt. Adskilligt Træværk af Feltfenge. Desuden nævnes „Loftet over Dreng-Kammeret“, „Det store Loft“, og Pakhuset, hvor bl. a. forekommer endel Kjøkkentoi af Jern og Serpentin.

I den gamle Gaard findes „tre gamle Karosser“, og i den nye Gaard „2 Vindues-Karosser.“ Endelig bemærkes (36) om „Kiel Friis's Kammer“, at man har agtet det ufornødent at registrere hvad her fandtes, da en rigtig Specification derover forhen af Slotsfogeden og Jens Christensen Renteskriver var optaget.

Foruden at de her meddelte Uddrag indeholde adskillige Bidrag til at oplyse Tidens Skik og Brug i husholdning og Indretninger og Bohave, faae vi ved denne Registrering en nøagtig og beskuelig Kundskab om hele Husets Indretning og Tilstand; hvorved det især maa være os paafaldende, at den i sin Tid

rigeste og mægtigste Mand i Danmark havde en, tildeels af ham selv bygget og indrettet Gaard i Kiøbenhavn, der synes kun at have haft een Stage, og hvor der, uagtet Bygningernes vidtloftige Omfang og Størrelse *) ikke synes at have været et eneste Pragt- eller Selskabsværelse (hvis man ikke hertil vil regne det saakaldte „Gallerie“), og heller ikke megen Leilighed, der passer til Stæsteværelser, eller til Beboelse for tilvørende Sønner. Rigshofmesterens i sin Tid saa meget omtalte Gaard forekommer os i det Hele at have haft en mere borgerlig, end adelig Indretning; men vi kunne være temmelig sikre paa, at den heri omtrent var paa samme Fod, som andre adelige Huse i Kiøbenhavn. Det var Herregaardene, Adelen betragtede som deres rette Sted, og hvor de ikke sjelden anvendte Rigdom og Lurus i store, rummelige Bygninger. Med Hensyn til de ved Registreringen i Gaarden fundne Effecter, da viser deres Beskaffenhed tydeligt, at alle kostbare og værdifulde Sager (endog Robbertoi, hvoraf intet forefandt) have været bortførte inden Familiens Undvigelse d. 14. Jul. 1651; hvilket desuden bekræftes ved flere Data (bl. a. Efterretningen om Uffendingen af Mobilier til Amsterdam; s. ovenf. S. 401) og ved Ulfeldts Klage over (Høitræng. Vresforsvar, p. 135), at Regeringen havde i nogen Tid hindret en saadan Sending, og ladet Sagerne glennemse, inden de frigaves.

*) Denne sees ogsaa af Ulfeldts Skitse til K. Frederik III. (26. Decbr. 1661) paa hans Gaard „liggende ud til og imellem Graabrødre-Løvestræde og Skindergaden.“ Her angives den største Længde „paa den sydøstre Side ud imod Løvestræde“ til 117½ Alen, og den største Brede paa „den Side Vest-Sydvest, af Sønder udi Rør indtil Skindergaden“, til 92 Alen. Men Grunden var uregelmæssig stikket, og Maalet angives derfor af 7 Sider.